

הנעדרה מול

גאת יוסף אבי-שאל

א ותו בוקר נטלתי מחברת הציור בידו, יצאתי לתיך הנוף המקסים, בו עמד בית ההבראה, ותפסתי עמדה שהשקיפה על היים. נטלתי את הלוח, ישבתי על אבן ומשך רגעי מספר תרתי אחר מסגרת הציור שהיה ברצוני להעלותו על הניר. מבטי נתקל באשה שישבה בצל עץ חרוב עתיק. בהזויקה לוח ציור הגיעה את עפרונה לכאן ולכאן.

מכיוון שמבטינו נתקלו אחד בשניה, שוב לא היה מקום להתבודדות. עצם העובדה שגם היא עסקה באותה חובכות קשרה בינינו שיחה ערה על אמנות הציור. התקרבותי אליה במגמה לצייר אותו נוף. פתחנו בויכוח על מידות, מרחקים, צל ושמש. היא היתה נעימה בשיחתה, היו בה בגרות וכוח הסבר אשר נטבלו כחן נשי רך ועמידה על דבריה. שרשרת זהב סביב צווארה ירדה ושקעה בתוך שמלתה מבלי לגלות את החפץ התלוי בקצהה.

מאז היינו יוצאים יחד כשאנו מצויידים לוחות ציור, תרים אחר נוף בסביבה ואם כי עצם הציור העסיק אותנו משך שעות, מצאנו גם זמן לשיחה. היא ספרה מקורות חייה, על משפחתה שאבדה באירופה, על סבל והתעללות. גזון שערותיה וקחי דמותה הגויית משכנו מספר פעמים לשאלה על מקור מחצבתה. לא העזתי, כי חששתי שמה שאלה זו תעיב על שיחותינו.

ב אחד הימים ישבנו והעלינו על הניר את בנייני בית ההבראה הטובלים בירק דשא ועצים. הסתכלתי לעברה. היא הייתה רכונה על הלוח, מעבירה קוים עדינים על הניר. השרשרת שעל צווארה גלשה גלים גלים בהיותה כפופה. כשפנתה אלי למתן תשובה לאחת משאלותי ראיתי לתמהוני שבקצה השרשרת תלוי צלב.

תמהתי ושאלתי:

— האם את נוצריה?

— לא! אני יהודיה. באה תשובתה.

התבלבלתי לגמרי. אם היה ספק בלבי עד עכשיו על מקור מחצבתה נהה בא האשור למחשבותי. אם כן למה היא מכחישה זאת?

בוא, נלך מכאן. אין לי חשק לצייר היום אמרה לפתע. תלתיה הוהובים שגלשו על מצחה החביאו זוג עיני הכלת שהתרחבו והביעו עצב. אספנו את חפצינו.

לדתי בבית של שומרי מסורת. הייתי בת יחידה, בעיירה קטנה בהונגריה. ביתנו עמד בקרבת הכנסיה הנוצרית וצלצל פעמוניה הו בשבילי מוסיקה מושכת מיום החולדי... המשיכה בספורת.

כנהוג בבתי יהודים הגונים היתה נערה מקומית עובדת אצלנו, היא היתה בגיל, שחרחרת ונחמדה. התיידנו ואם כי אמי הביטה על ידידות זו שלא ברצון הרי היינו יושבות ומשוחחות לפעמים קרובות.

באחד הימים, עת שארנו לבדנו בבית, גלתה לי, שהיא מאוהבת בכומר הצעיר של העיירה אבל היא איננה יודעת איך לעשות את המעשה ולהסב את תשומת לבו לעובדה זו. הצעתי לה שתכתוב לו מכתב או תספר לו על כך בעת הוידי השבועי. היא היתה ביישנית ובתרה בדרך הראשונה. אבל כאן התעוררה הבעיה כיצד היא תכתב לו. היא ביקשה ממני לנסח לה מכתב. ישבתי וכתבתי:

אני, אגנה, עוקבת יום יום אחריו בלכתך לכנסיה. אני מאוהבת בך ורואה בך את הכל. צעדיך מדרכת הרחוב הם נגון אלהי המתנגן בלבי. לילות, ואני שוכבת ערה ורואה אותך עולה על הבמה בכנסיה וסופגת בקרבי כל מלה היוצאת מפיו. אגא, כמרי הנחמד, התפלל לנשמת האוהבת ואל תראה בדברי משום חסא. הויתך הנקיה ונשמך העדינה צדו אותי, את כולי. ענה למכתבי זה והיו מלוותיך תפילה לנפשי. אחבק מכתבך ביום ובלילה. אגא, השב למכתבי.

אגנה

א ני הייתי כותבת אגנה מוילה דמעות. היא היתה רועדת כולה לשמע מלות האהבה שבסאתי לכמרה האהוב. אהבתי כתיבת מכתבים זו.

היינו עוקבות יום יום אחר מחלק המכתבים, וכשהיה עובר עליי ביתנו היתה אגנה רצה למולו ושואלת אם אין מכתב עבורה. תשובתו השלילית של נושא המכתבים היתה מעלה חזרון בפניה. והיא היתה חוזרת הביתה ברוח נבאה.

עד שבוקר אחד התקרב נושא המכתבים לביתנו כשבדידו מכתב על שם אגנה. לא היה קץ לשמחתה ולשמחתה. היא פתחה בהירות את המכתב. פתק ועזר ככתב ברור הודיע לה שעליה לבוא לכנסיה בשעות של אחר הצהריים.

בשעות של אחר הצהריים הלכתה לאגנה את שמלתי שהיתה כאילו תטורה על גופה. היא היתה חסונה, קוי גיפה היו עדינים ותמירים, פניה כהים וחטובים, זוג עיניה

יקדו משתור. עקבתי אחריה כשנכנסה לשדרת העצים העבותה בדרך לכנסיה. הרגשתי משהו מתקומם בי. ידעתי שבפגישה זו של אגנה עם הכומר תם ונשלם עניין כתיבת המכתבים אשר מלאו את כל הוייתי בזמן האחרון. נשארתי לעמוד, דוממת כאבן, על מרפסת זירתנו כשעיני תקועות במגדל המזדקר מעל כנסיית העיירה. נכנסתי הביתה, השתרעתי על הספה כשכולי כואבת. כעבור רגעים נפתחה דלת ביתנו. אגנה חזרה.

ב חזרי בית ההבראה ככה אס אס אור החשמל, שקט שלאחר סערה החל משתלט על הסביבה, פה ושם עוד עלו קולות שיחה של מאחרים לטייל ושקטו לבסוף. רוח קלילה נשבה בהרים והירח הציק בהורו את הסביבה כולה. היא עטפה עצמה בסורר שבידה, נשענה על הכסא, הורידה ראשה כשקוצות תלתיה מכסים את פניה. כשהרימה ראשה נאנחה. זוג דמעות עמד בעיניה.

— אינני יודעת — המשיכה לספר, ואינני יכולה לבטא זאת אבל כשאננה חזרה, נמוגו כל הכאבים, כאילו חזרתי לעצמי. אגנה היתה נרגשת, כשהיא הגיעה לכנסיה שוב לא עמד בה רוחה, היא פתחה שלא תוכל לבטא את נל

שוב לא שלפתי על עצמי.

הוא עמד מולי וענר לי את השרי

שרת. עצאתי את עיני, סחרחרת

תקפתי וצנחתי.

הוא תפסני בידיו החזקות.

חבקני והטביע נשיקה לזהפת

על שפתי. הרגשתי אין אונים.

שנכתב בשמה. היא הפצירה בי שאני אלך ואסביר לו את כל העניין. סרבתי, בהסבירי שאני יהודיה ושאלו זה מקובל אצלנו לבקר בכנסיות נוצריות.

אך לא יכולתי לעמוד בהפצרותיה. הרגשתי כי בהמנעי מהליכה זו אני מקצצת בכל תקוותיה של אגנה. כעביר מספר רגעים הקשתי על... הלא הכנסיה.

הרגשתי פיק ברכיים, זעה כסתה את גופי. שמעתי נקישת מפתח בדלת. כשנפתחה הדלת, עמד למולי אותו כומר צעיר בגדי השחורים. קלסתר פניו עדינים וכאילו רוח אלהית מרחפת עליו. נכנסתי פנימה. החלונות הגבוהים וציורי הקדושים עליהם, השקט שבמקום, השרו עלי הרגשת שבויה. נסיתי להתגבר על עצמי. בקשתי ממנו סליחה והבעתי את רצוני לעזוב את המקום.

— למה ילדתי? הן כתבת ובקשת לראותני. מה מפחיד אותך כאן? ספרי את שיש לך לספר. הורדתי ראשי. לא ידעתי כיצד להסביר את הדבר.

הוא העליני לחוד הסמוך לבמה. ישבנו אחד מול השני. הרגשתי ראשי והתחלתי לגמגם. ציוץ צפרים ליד החלון הוציאני משלחתי. אמרתי:

— זו לא אני שכתבתי לך מכתבים אלו. ספרתי לו את כל ספור המעשה.

א לחמת העולם פרצה והתחלתי מרגישה שאני יהודיה. חוקי הפלייה הוצאו עליידי הממשלה. אסור היה ליהודים להעסיק ארים. אגנה עזבה את ביתנו, נשארתי גלמודה.

הכומר נהג בי כנהוג עם נערה. מצאתי את חברתי נעימה מאד. הוא היה יושב מולי, נועץ בי את עיני החומות, שצברו בבשרי. הרגשתי שאני כמהה לקרבתו.

יום אחד נכנסתי לכנסיה כשלאי רועד ולא ידעתי משום מה. הרגשתי משהו מטרוד את מנוחתי. עמדנו מול הצלב הגדול. הוא הוציא מכיסו שרשרת זהב שצלב גוצץ הלוי

עליה. נרתעתי לרגע, אך שוב לא שלפתי על עצמי. הוא עמד מולי וענר לי שרשרת זו. עצמתי את עיני, סחרחרת תקפתי וצנחתי. הוא תפסני בידיו החזקות. סקחתי את עיני. הסתכל בי, חבקני והטביע נשיקה לזהפת על שפתי. הרגשתי אין אונים.

כ עם, בעוברו עליי ביתנו, הרגשתי שהוא אינו סר לכנסיה אלא חוזר על עקביו וכך עבר מספר פעמים מול חלוני. התחמקתי מהבית ויצאתי למסדרון הפונה לרחוב. כשעבר שוב ראני ורמז לי על פגישה.

באותה פגישה התרחשו כמה דברים שעד היום טבועים בנפשי. מיד, בפתחי את הדלת, תפסני, הרים אותי על ידי והובילני מול הבמה. התיז עלי מים קדושים, הושיט את צלבו ואמר לי לגשקו. סרבתי. הוא הסביר שדברים איומים יתרחשו היום בעיירה והוא רוצה להצילני. אמרתי שלא אנשק את הצלב.

בחוק נשמעה המולת אנשים. כלי רכב עברו ושבנו. סקודות נסרו בחלל, קומץ היהודים שבעיירה נידון לגירוש. כעבור מספר ימים הועברתי לקרובי משפחתי בכפר סמוך, ליד יער עבות. הייתי מנותקת מן העולם, ראיתי לפני רק שמים ויער. התביישתי בבכיי. הייתי יוצאת ליער ובבדידות שמסביב הייתי שופכת לבי.

מספר פעמים בשבוע היה בא לכפר ומספר לי על הנעשה מסביב. השתדלתי ללבוש את הצלב שנתן לי בכדי שיראוני כנוצרית. קבוצות חיילים שהיו עוברות בכפר היו מטילים עלי פחד. הייתי מתחבאת באסם שבחצר הרגשתי עצמי כארנבת נרדפה.

על כן היו פגישותי אהו מלאות חחיות. היינו קרובים אחת לשני. ראיתי אותו כיחיד אשר השפיע עלי חום אבהי. הבדידות המעיקה היתה מסתלקת ממני באותן השעות שנמצא ליד.

בתוך היער עמדה בקתה קטנה. היינו מסתלקים מן הכפר אחת, אחד ועולים בשבילים שונים ונפגשים באיתו מקום. אשר הפך משך הזמן למקום קודשי. שוב הייתי שומעת את קולו העמוק, מציצה לתוך עיני הטובות וסופגת לתוכי את אהבתו האסורה של כומר עירתי.

ח לפו ימים ושנים. הייתי לבת עשרים. נחשבתי בכפר כנוצרית פליטת המלחמה. עבודתי עם שאר האכרות בשדות וביערות, הפכתי אחת מהן. לפנות בוקר אחד נשמעו רעמי תותחים בסביבה. כשחזר יודי, הכומר, אחר הצהריים סיפר לי שהרוסים נכנסו לעיירה.

ש קט השתרר על סביבת בית ההבראה. כשהשעון על ידי הראה חצות, החלטנו לחזור להדרינו. קבענו פגישה למחרת בבוקר והחלטנו להמשיך בציור. בבוקר, מצויידים בלוחות ציור ובכסאות מתקפלים, ירדנו לצלע ההר. הנוף שנתגלע לעינינו היה מרהיב, ישובים מפוזרים במרחק היוו כתר לרכס. העצים והשיחים שבסביבה עמדו בלבולכם ומשחק צבעים חריף משך את היד לאחוזו בעפרון ולצייר.

על פניה נראו סימני עייפות, כאילו כל הסיפור שסיפרה לי אמש נחרת ברגע זה בקווי פניה. היא שחקה בשרשרת שעל צווארה.

— נשב ונצייר, אמרתי לה.

— אינני יכולה. לא נרדמתי הלילה, געגועים לילדי הקטן שנמצא במוסד נטלו מנוחתי, אני מוכרחה לנסוע לראות.

— יש לך בן?

— כן! בן קטן ונחמד.

— סלחי, והיכן בעלך?

— אין לי בעל.

שוב לא עמדה סקרנותי במבחן.

שחקנו משך מספר רגעים, והיא המשיכה לספר:

ביום הקבוע לביקורו בכפר הגיע כשהוא שפל רוח. נפגשנו, כרגיל, באותה בקתה הוא חיבקני בעונו. הרגשתי חמימות בנרועותי. כך ישבנו מספר רגעים. אחר כך סיפר מהנעשה במדינה והביע את החשש לחרות, כי במספר ערים נאסרו כוהני דת כמשתפי פעולה.

אותו יום התהלכנו סביב לבקתה חבוקים ושותקים. הרגשתי כי מנת חלקי בסבל עוד לא נתמלאה. ספרתי לו שאני מרגישה יצור חי בקרבי. הוא הביט עלי ברחמנות אבהית ונשקני על שפתי.

כעבור מספר ימים נודע לי שנאסר. שוב הייתי בודדה ללא דרך הצלה. הייתי שוכבת בלילות ומקשיבה לתנועות הולד שבכסתי.

ומאו, סיימה, אני חיה את חיי כשילדי הקטן הוא נחמתי היחידה והצלב הקטן שעל צווארי, הוא זכר אחרון לאהוב נמשי שענר לי אותו בכנסייה בעיירת מולדתי.